

N A P U T A K

dobrovoljnim vatrogasnim društvima i vatrogasnim zajednicama za usklađenje sa novim Zakonom o udrugama (NN 74/2014) i Zakonom o financijskom poslovanju i računovodstvu neprofitnih organizacija (NN 121/14)

Zakonom o udrugama ("Narodne novine" broj 74/2014) (dalje u tekstu: ZU) propisana je **obveza usklađenja statuta** s odredbama ZU u roku godine dana od stupanja na snagu ZU i podnijeti zahtjev za upis promjena u registar udruga. Ističemo, da **to ne znači obvezu donošenja novog statuta, već to može biti i donošenje izmjena i dopuna**, ali obavezno usklađivanje sa novim odredbama ZU. Stoga je Hrvatska vatrogasna zajednica, kao jedno od rješenja, ponudila ogledne primjerke statuta dobrovoljnih vatrogasnih društava, vatrogasnih zajednica općina/gradova i vatrogasnih zajednica županija.

Udruge koje ne usklade svoje statute – nadležni ured državne uprave u županiji će utvrditi da li su ispunjeni uvjeti za prestanak djelovanja udruge i pokrenuti postupak likvidacije, te **brisati udrugu iz registra udruga. Zahtjev za promjenu statuta nadležnom tijelu državne uprave treba predate najkasnije do 30.09.2015. godine.**

Ogledni primjerci statute usklađeni su i sa odredbama Zakona o financijskom poslovanju i računovodstvu neprofitnih organizacija ("Narodne novine" broj 121/2014) (dalje u tekstu: ZFPRNO), koji se između ostalog odnosi i na udruge te sve druge pravne osobe kojima temeljni cilj osnivanja i djelovanja nije stjecanje dobiti, za koje iz posebnih propisa proizlazi da su neprofitnog karaktera.

Svaka vatrogasna organizacija može koristiti predloške – ogledne primjerke statute Hrvatske vatrogasne zajednice, te **ogledne primjerke prilagoditi u skladu sa svojim vlastitim specifičnostima vatrogasne organizacije**, posebice što se odnosi na pitanja izbora ili imenovanja pojedinih dužnosnika ili tijela upravljanja, prava glasa odnosno odlučivanja pojedinih članova tijela (izuzev u Skupštini, što je propisano Odlukom o vrstama članstva u dobrovoljnim vatrogasnim društvima Hrvatske vatrogasne zajednice KLASA 011-01/11-01/01 UR.BROJ 363-01-11-5 od 29. ožujka 2011.g., koju je donijelo Predsjedništvo HVZ na 9. sjednici održanoj 28. ožujka 2011.g. u Šapjanama).

Za vatrogasne organizacije, koje se odluče na donošenje samo nužnih izmjena i dopuna svojeg statute, ističemo da **statut obavezno treba sadržavati odredbe o:**

- nazivu i sjedištu
- zastupanju
- izgledu pečata (novo)
- području djelovanja sukladno ciljevima (novo)
- ciljevima
- djelatnostima
- gospodarskim djelatnostima koje obavlja ili namjerava obavljati (novo)
- načinu osiguranja javnosti djelovanja (novo)

- uvjetima i načinu učlanjivanja i prestanku članstva te pravima, obvezama i odgovornosti i stegovnoj odgovornosti članova (prebačeno iz neobaveznog u obavezni dio) i načinu vođenja popisa članova (novo)
- tijelima, njihovom sastavu i načinu sazivanja sjednica, izboru, opozivu, ovlastima, načinu odlučivanja i trajanju mandata, te načinu sazivanja skupštine u slučaju isteka mandata (novost je način sazivanja sjednica te načinu sazivanja skupštine u slučaju isteka mandata)
- izboru i opozivu likvidatora (novo)
- prestanku postojanja
- imovini, načinu stjecanja i raspolaganja imovinom, postupku s imovinom u slučaju prestanka (premješteno iz neobaveznog u obavezni dio)
- načinu rješavanja sporova i sukoba interesa unutar udruge (premješteno iz neobaveznog u obavezni dio)

Uz navedene obvezne odredbe, **statut može sadržavati odredbe o:**

- teritorijalnom djelovanju
- znaku i njegovom izgledu
- drugim pitanjima od značaja za udruhu.

Upravljanje udrugom i tijela

- **jedino obavezno tijelo je Skupština,**
- osim Skupštine, mogu se utvrditi upravna (izvršna), nadzorna i druga tijela
- **obavzeno je imenovati jednu ili više fizičkih osoba za zastupanje**

Skupština

- najviše tijelo udruge
- udruhu može statutom urediti pitanja načina izbora i mandata predstavnika u skupštini ako skupštinu ne čine svi članovi
- mora se urediti način sazivanja sjednica u slučaju isteka mandata osoba ovlaštenih za zastupanje i tijela upravljanja
- čine ju svi članovi ili njihovi predstavnici izabrani na način predviđen statutom – ako su statutom određene kategorije, može se odrediti da samo pojedine kategorije čine skupštinu, odnosno da imaju pravo odlučivanja
- nadležnost skupštine utvrđena je zakonom, i ne može se delegirati na drugo tijelo, a nadležnosti skupštine su:
 - a. usvaja statut, njegove izmjene i dopune
 - b. bira i razrješava osobe ovlaštene za zastupanje, osim ako statutom nije propisano da osobe ovlaštene za zastupanje bira i razrješava drugo tijelo udruge koje bira skupština
 - c. bira i razrješava druga tijela udruge, ako statutom nije drukčije propisano
 - d. odlučuje o udruživanju u saveze, zajednice, mreže i druge oblike povezivanja udruhu
 - e. usvaja plan rada i financijski plan za sljedeću kalendarsku godinu i izvješće o radu za prethodnu kalendarsku godinu
 - f. usvaja godišnje financijsko izvješće
 - g. odlučuje o promjeni ciljeva i djelatnosti, gospodarskih djelatnosti, prestanku rada i raspodjeli preostale imovine udruge
 - h. donosi odluku o statusnim promjenama
 - i. te odlučuje i o drugim pitanjima za koja statutom nije utvrđena nadležnost drugih tijela udruge.

Osoba ovlaštena za zastupanje

- zastupa udrugu, zaključuje pravne poslove u ime i za račun udruge
- može biti samo punoljetna, poslovno sposobna fizička osoba
- odgovara za zakonitost rada
- vodi poslove sukladno odlukama skupštine, ako statutom nije drukčije propisano
- odgovara za podnošenje prijedloga godišnjeg financijskog izvješća skupštini
- **dostavlja zapisnike s redovite sjednice skupštine nadležnom uredu**
- obavlja i druge poslove u skladu sa zakonom, statutom i aktima udruge

Zastupanje je poduzimanje pravnih poslova u ime i za račun pravne osobe kad fizička osoba sklapa posao ili obavlja neku drugu pravnu radnju, tj. daje izjavu volje za pravnu osobu.

Predstavljanje je istupanje u ime pravne osobe ali bez stvaranja imovinskopravnih obaveza odnosno davanje izjava volje koje ne proizvode nikakve imovinskopravne učinke za pravnu osobu.

Popis članova

- obavezno vođenje popisa članova
- vodi se elektronički, ili na drugi prikladan način
- obavezno sadrži osobno ime odnosno naziv, OIB, datum rođenja, datum pristupanja udruzi i kategoriju članstva ako je utvrđena statutom, te datum prestanka članstva, a može sadržavati i druge podatke
- uvijek mora biti dostupan na uvid svim članovima i nadležnim tijelima na njihov zahtjev – zbog Zakona o zaštiti osobnih podataka, popis ne smije biti javan, pa predlažemo da se posebnom odlukom nadležnog tijela detaljnije razradi na koji način članovi ostvaruju pravo uvida u popis
- potrebno redovito ažurirati

Imovina i financiranje

- ZU je definirao što čini imovinu i na koji način se stječe
- postavljena su i određena ograničenja (raspolaganje samo za obavljanje statutarnih ciljeva i djelatnosti) zbog neprofitnog karaktera i poreznih povlastica

Gospodarske djelatnosti

- samo ako je propisano statutom, a obavljaju se sukladno posebnim propisima
- višak prihoda nad rashodima ostvarena gospodarskom djelatnošću može se upotrijebiti samo za statutarne ciljeve, a ne za stjecanje dobiti za članove ili treće osobe
- **ako se u statutu propišu gospodarske djelatnosti, Ured državne uprave obavijestit će o tome nadležnu ispostavu Porezne uprave** (preventivni karakter – da ne bi došlo do zloupotreba i neopravdanih tržišnih povlastica)

Nadzor

- članovi udruge sami nadziru rad
- upravni nadzor – Ministarstvo uprave
- inspekcijski nadzor – uredi državne uprave

- nadzor nad obavljanjem djelatnosti i gospodarske djelatnosti – nadležne inspekcije
- nadzor financijskog poslovanja – Ministarstvo financija
- nadzor nad upravljanjem financijskim sredstvima iz javnih izvora – državna tijela, jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave i drugi koji odobravaju ta sredstva

Prestanak postojanja

- odlukom skupštine
- statusne promjene – pripajanje, spajanje, podjela
- **protok dvostruko više vremena od vremena predviđenog za održavanje redovne sjednice skupštine a ona nije održana**
- pravomoćna sudska odluka o ukidanju
- stečaj
- smanjenje broja članova ispod broja osnivača potrebnog za osnivanje, a nadležno tijelo u roku godine dana nije donijelo odluku o prijemu novih

Raspolaganje imovinom u slučaju prestanka postojanja

- prvo se namiruju vjerovnici i trošak likvidacijskog, sudskog ili drugog postupka, a ostatak se predaje udruzi, ustanovi ili zakladi koja ima iste ili slične statutarne ciljeve, na osnovi odluke skupštine sukladno statute
- sredstva primljena iz javnih izvora vraćaju se u proračun iz kojeg su primljena
- imovina se ne smije dijeliti osnivačima, članovima, zaposlenima, osobama ovlaštenima za zastupanje
- Ako se iz bilo kojeg razloga ne može provesti postupak koji je određen statutom, preostalu imovinu stječe jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave na čijem području je sjedište udruge

Likvidator

- fizička ili pravna osoba koja ne mora biti član udruge
- imenuje ga nadležno tijelo (izbor i opoziv uređuje se statutom)
- Ime i prezime fizičke osobe odnosno naziv pravne osobe upisuje se u registar udruga – dostavlja se uredu državne uprave na propisanim obrascima
- ovlašten za zastupanje ako i kada se otvori likvidacijski postupak, pa sve do okončanja likvidacijskog postupka i brisanja iz registra udruga
- ima pravo na naknadu – svoj odnos uređuje autonomno s udrugom

Prekršajne odredbe – od 2.000,00 kn do 10.000,00 kn za udrugu i likvidatora (pravnu osobu), te od 1.000,00 do 5.000,00 kn za odgovornu osobu i likvidatora (fizičku osobu)

- ako se ne vodi popis članova, ili se ne vodi na propisani način,
- ako se pogrešno koristi naziv udruge
- ako se koriste promijenjeni podaci prije upisa promjene u registar
- ako se višak prihoda nad rashodima koristi suprotno statutarnim ciljevima
- ako se ne postupi po nalogima nadležne inspekcije, odnosno ako se ne otklone utvrđeni nedostaci inspekcijskim nalazom
- ako se nastavi djelovati suprotno statusnim promjenama ili prestanku postojanja u skraćenom postupku
- ako likvidator učini nepravilnosti u postupanju

Registar udruga

- svi statuti će biti javno dostupni
- biti će poveznica prema Registru neprofitnih organizacija (RNO) kojeg vodi Ministarstvo financija, putem kojeg će javno dostupna biti i financijska izvješća udruga

Obveze i odgovornosti udruga koje se financiraju iz javnih izvora

- **najmanje jednom godišnje o svom radu, opsegu, načinu stjecanja i korištenja sredstava izvjestiti davatelja sredstava**
- putem internet stranica ili na drugi odgovarajući način obavjestiti i širu javnost
- **ugovorna obveza za namjensko korištenje financijskih sredstava iz javnih izvora**
- **neutrošena i nenamjenski utrošena sredstva moraju se vratiti**

Odgovornost za obveze i štetu

- za obveze udruga odgovara cijelom svojom imovinom
- članovi udruge i članovi tijela ne odgovaraju za obveze udruge
- nad udrugom se može provesti stečaj, sukladno zakonu
- udruga i osoba/e ovlaštena/e za zastupanje odgovara/ju za štetu učinjenu u udruzi ili udruge prema trećima prema općim propisima o odgovornosti za štetu

Financijski plan

- **sastoji se od plana prihoda i rashoda, plana zaduživanja i otplata i obrazloženja**
- **donosi najviše tijelo neprofitne organizacije (Skupština), odnosno tijelo koje je temeljem statuta neprofitne organizacije za to ovlašteno, najkasnije do 31. prosinca tekuće godine za sljedeću godinu (s obzirom da se ZFPRNO odnosi na sve neprofitne organizacije, među kojima ima i onih koje ne moraju imati skupštinu, npr. ustanove i zaklade, na dobrovoljna vatrogasna društva i vatrogasne zajednice primjenjuje se Zakon o udrugama, pa financijske planove i financijska izvješća mora usvojiti Skupština)**
- obvezna je izrađivati neprofitna organizacija koja je obveznik vođenja dvojnog knjigovodstva
- izmjene i dopune provode se tijekom godine
- za zakonito i pravilno izvršenje odgovoran je zakonski zastupnik
- **godišnji financijski izvještaji za 2014. godinu sastavljaju se u skladu s Uredbom o računovodstvu neprofitnih organizacija, a prvi financijski izvještaji, propisani ovim Zakonom, sastavljaju se za izvještajna razdoblja od 1. siječnja 2015.**
- **prvi financijski planovi temeljem odredbi ovoga Zakona izrađuju se za razdoblje od 1. siječnja do 31. prosinca 2016.**

Vrsta knjigovodstva - načelno, vodi se dvojno, ali zakonski zastupnik može donijeti odluku da se vodi jednostavno ako je:

- a. vrijednost imovine u zadnje 3 godine uzastopno manja od 230.000,00 kuna
- b. godišnji prihod u prethodne tri godine manji od 230.000,00 kuna
- c. prošlo najmanje 3 godine od osnivanja, od čega se godina osnivanja računa kao prva

Financijsko izvještavanje

- financijska izvješća moraju sastavljati sve neprofitne organizacije, ovisno o visini prihoda i vrijednosti imovine
- jedan dio neprofitnih organizacija može voditi jednostavno knjigovodstvo ali mora sastavljati skraćene godišnje financijske izvještaje
- neprofitne organizacije sa dvojnim knjigovodstvom moraju i nadalje izvještavati nadležne institucije tromjesečno
- godišnji financijski izvještaji bit će javno objavljeni
- prihodi od 3 do 10 mil. kn podliježu revizijskom uvidu, a iznad 10 mil kuna reviziji

RNO – Registar neprofitnih organizacija

- vodi ga Ministarstvo financija
- sve neprofitne organizacije moraju obavezno biti upisane u RNO, što je uvjet za dobivanje bilo kakvih sredstava iz javnih izvora
- neprofitna organizacija upisana u RNO prije stupanja na snagu ZFPRNO ne dostavlja prijavu za ponovni upis u RNO
- neprofitna organizacija osnovana prije stupanja na snagu ZFPRNO (Zakon stupa na snagu (01.01.2015.g.) a koja nije upisana u RNO dužna je u roku od 90 dana od dana stupanja na snagu ZFPRNO dostaviti Ministarstvu financija prijavu za upis u RNO
- neprofitna organizacija upisana u RNO prije stupanja na snagu ZFPRNO a koja nije obveznica primjene ZFPRNO dužna je u roku od 90 dana od dana stupanja na snagu ZFPRNO podnijeti prijavu za brisanje iz RNO

Inventura – popis imovine i obveza

- najmanje jednom i to na kraju svake poslovne godine popisati imovinu i obveze sa stanjem na datum bilance radi usklađenja knjigovodstvenog sa stvarnim stanjem
- obavezno se provodi i u slučajevima statusnih promjena, otvaranja stečajnog postupka ili pokretanja postupka likvidacije

Prekršajne odredbe po ZFPRNO – kazne od 5.000,00 kn do 200.000,00 kn za one koji vode dvojno knjigovodstvo (5.000,00 do 20.000,00 kn za zakonskog zastupnika), odnosno od 1.000,00 do 50.000,00 kn za one koji vode jednostavno knjigovodstvo (od 1.000,00 do 10.000,00 kn zakonski zastupnik), ako:

- ne provodi samoprocjenu funkcioniranja sustava financijskog upravljanja i kontrola,
- ne izrađuje i/ili ne usvaja financijske planove
- ne dostavi izvještaj o potrošnji proračunskih sredstava nadležnom tijelu državne uprave, odnosno jedinici lokalne i područne (regionalne) samouprave
- ne vodi poslovne knjige i ne sastavlja knjigovodstvene isprave i financijske izvještaje na hrvatskom jeziku i u valutoj jedinici koja se primjenjuje u Republici Hrvatskoj
- ne vodi poslovne knjige dvojnog knjigovodstva sukladno odredbama ZFPRNO
- ne unosi podatke u glavnu knjigu po unaprijed pripremljenom računskom planu

- ne vodi poslovne knjige na način da se osiguraju ispravnost i kontrola unesenih podataka, i/ili čuvanje i mogućnost korištenja podataka, i/ili dobivanje uvida u promet i stanja na računima glavne knjige te vremenski slijed obavljenog unosa poslovnih događaja
- vodi poslovne knjige za godinu koja nije jednaka kalendarskoj godini
- ne otvori poslovne knjige sukladno odredbama ZFPRNO
- ne zaključi poslovne knjige sukladno odredbama ZFPRNO
- ne zaštiti poslovne knjige koje se vode na elektroničkom mediju sukladno odredbama ZFPRNO
- ne čuva dnevnik, glavnu knjigu i pomoćne knjige u rokovima i na način sukladno odredbama ZFPRNO
- ne čuva knjigu primitaka i izdataka, knjigu blagajne, knjigu ulaznih računa, knjigu izlaznih računa i popis dugotrajne nefinancijske imovine u rokovima i na način sukladno odredbama ZFPRNO
- ne čuva knjigovodstvene isprave u rokovima i na način sukladno odredbama ovoga ZFPRNO
- ne popiše imovinu i obveze
- imovinu i obveze ne iskazuje po računovodstvenom načelu nastanka događaja
- prihode i rashode ne priznaje uz primjenu računovodstvenog načela nastanka događaja
- ne sastavlja i ne podnosi financijske izvještaje
- ne objavi na svojim mrežnim stranicama revizorsko izvješće o obavljenoj reviziji godišnjih financijskih izvještaja, odnosno o uvidu u financijske izvještaje za prethodnu godinu
- ne upiše se u Registar neprofitnih organizacija
- ne izvijesti o promjeni podataka unesenih u Registar neprofitnih organizacija
- ne omogući nadzor ovlaštenoj osobi
- ne otkloni utvrđene nepravilnosti i ne obavijesti Ministarstvo financija o učinjenom na način predviđen odredbama ZFPRNO

Novčanom kaznom u iznosu od 10.000,00 kuna do 50.000,00 kuna kaznit će se za prekršaj čelnik tijela državne uprave, odnosno jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave ako odobri isplatu neprofitnoj organizaciji koja nije upisana u RNO.